

रोजगारीको आय र करको गणना

(Calculation of Employment Income and Tax)

परिचय

“रोजगारी” शब्दले काम गर्ने (Employee) तथा काम लगाउने (Employer) बिचको सम्बन्ध खुल्ने गरी कुनै ब्यक्ति वा निकायमा, व्यवस्थापकीय, सुपरीक्षण, प्रशासकीय, प्राविधिक वा यस्तै अन्य कुनै काम गरी सो ब्यक्ति वा निकायको लिखित वा अलिखित कर्मचारी सेवा शर्त तथा सुविधा वा यस्तै अन्य शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी प्रावधान लागु हुने गरी सो निकायबाट काम गर्ने ब्यक्तिले तलब वा ज्याला वा यस्तै अन्य भुक्तानी पाउन सक्ने अवस्थालाई जनाउछ । यस्तो ब्यक्ति वा निकाय वासिन्दा वा गैर वासिन्दा दुबै हुन सक्दछन । अझ सरल रूपमा परिभाषा गर्ने हो भने रोजगारी भन्नाले कुनै पनि प्राकृतिक ब्यक्तिले आफ्नो ज्ञान, अनुभव, सिप, जाँगर, श्रम (Labour) वा क्षमताको प्रयोग गरेर सेवा प्रदान गर्ने कार्य हो । आयकर ऐन २०५८ को दफा २(ज) अनुसार रोजगारी भन्नाले विगतमा गरेको, वर्तमानमा गर्दै गरेको वा कुनै शर्त बमोजिम भविष्यमा गरिने रोजगारीलाई समेत जनाउछ । रोजगारी आय भन्नाले कुनै पनि प्राकृतिक ब्यक्तिले रोजगारीको शर्त अनुसार आफ्नो ज्ञान, अनुभव, शिप, जाँगर तथा श्रम प्रयोग गरी सेवा प्रदान गरे वापत प्राप्त गरिने नगद, जिन्सी तथा अन्य सुविधालाई जनाउंदछ । ऐनको दफा ८ को उपदफा (१) अनुसार कुनै प्राकृतिक ब्यक्तिले कुनै आय वर्षमा रोजगारीबाट प्राप्त गरेको पारिश्रमिक सो वर्षमा सो ब्यक्तिको रोजगारीको आय मानी गणना गर्नुपर्नेछ । तसर्थ, प्राकृतिक ब्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा विगत, वर्तमान र भविष्यको रोजगारीबाट प्राप्त गरेको कुनै पनि नगदी जिन्सी तथा अन्य सुविधालाई सो वर्षमा सो ब्यक्तिको रोजगारीको आय मान्नु पर्दछ र यस्तो आयमा कर लाग्दछ ।

रोजगारीबाट भएको आयको गणनामा समावेश हुने रकमहरु:

रोजगारीको आय गणना गर्दा रोजगारीको सिलसिलामा रोजगारदाताबाट कुनै आयवर्षमा रोजगारकर्ताले प्राप्त गरेको नगदी, जिन्सी, सुविधा वा प्रत्यक्ष वा परोक्ष तरिकाले प्राप्त गरेको भुक्तानी वा भुक्तानी मानिने रकमलाई समावेश गर्नुपर्छ । ऐनको दफा ८ को उपदफा (२) मा आयमा समावेश गर्ने सम्बन्धमा निम्नानुसार व्यवस्था गरेको छ :

कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक ब्यक्तिलाई दिइएका देहायका भुक्तानीहरु त्यस्तो प्राकृतिक ब्यक्तिको सो आय वर्षको रोजगारीबाट प्राप्त पारिश्रमिक आय गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्नेछ :-

१. ज्याला, तलब, विदा वापतको रकम, अतिरिक्त समय काम गरेवापतको रकम, शुल्क, कमिशन, पुरस्कार, उपहार, बोनस र अन्य सुविधाहरु वापतको भुक्तानी,

तर, आयकर नियमावली २०५९ को नियम २० उपनियम ६(क) बमोजिम मिति २०५८ चैत्र १९ भन्दा अगाडी कर्मचारी वा कामदारको संचय कोष वा नागरिक लगानी कोषहरुमा जम्मा भएको साँवा, व्याज लगायतका रकममा र सो अवधिसम्म पाकेको उपदान तथा संचित विदा वापतको रकममा कर छुट हुन्छ ।

२. महङ्गी भत्ता, जीवन निर्वाह खर्च, भाडा, मनोरन्जन वा यातायात भत्ता वापतको रकम लगायत कुनै पनि व्यक्तिगत भत्ताका भुक्तानी,

३. निज वा निजको सम्बद्ध ब्यक्तिले व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि गरेको खर्चको फछ्यौट वा सोधभर्ना वापत प्राप्त गरिएको भुक्तानी,

उदाहरण : यदि कुनै कर्मचारी वा निजको सम्बद्ध व्यक्ति विरामी भई औषधि उपचारको लागि कार्यालयबाट रु. २००० पेशकी लिएको रहेछ र केहि समयपछि औषधि उपचारको विलको आधारमा कार्यालयले सो पेशकी फछ्यौट गरेको रहेछ भने त्यसरी फछ्यौट भएको रकम रु. २००० कर्मचारीको व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि गरेको खर्चको फछ्यौट हुने हुँदा सो कर्मचारीको पारिश्रमिक आयमा समावेश गर्नुपर्छ ।

उदाहरण : यदि कुनै कर्मचारीले कार्यालयको कामको लागि पोखरा जान दैनिक भ्रमण भत्ता वापत कार्यालयबाट रु. ५१०० पेशकी लिएको रहेछ र काम समाप्त गरी फर्केपछि भ्रमण विलको आधारमा

कार्यालयले सो पेशकी रकम रु. ५१०० फछ्यौट गरेको रहेछ भने त्यसरी फछ्यौट भएको रकम कर्मचारीको व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि नभई कार्यालयको प्रयोजनको लागि हुने हुँदा सो रकम रु. ५१०० सो कर्मचारीको पारिश्रमिक आयमा समावेश गर्नु पर्दैन ।

४. रोजगारीका कुनै शर्तमा सहमती जनाएबापत गरिएका भुक्तानी,
उदाहरण: मानौं, कुनै एक बैकले कार्यकारी अधिकृत नियुक्तीको शर्तमा बैकले आर्जन गरेको मुनाफाको ५ प्रतिशत रकम निजलाई मुनाफाको अंशको स्वरूप प्रदान गर्ने सहमति भएको रहेछ । यसरी भुक्तानी प्राप्त हुने मुनाफाको ५ प्रतिशतको रकम पारिश्रमिक आयमा समावेश गरि कर निर्धारण गर्नु पर्दछ ।
५. रोजगारीको अन्त्य, नोक्सानी वा अनिवार्य अवकाश बापत गरिएका भुक्तानी,
रोजगारीको सेवा शर्त अनुसार, रोजगारी छोड्ने, त्याग्ने, राजिनामा दिने, मृत्यू, वर्खास्त, स्वेच्छक अवकाश वा अन्य विविध कारणले रोजगारीको अन्त्य वा नोक्सानी हुन सक्छ । यसरी रोजगारीको अन्त्य वा नोक्सानी भएको कारणबाट गरिने भुक्तानी पारिश्रमिक आयमा समावेश गर्नु पर्दछ ।
उदाहरण: कुनै एक कारखानामा कार्यरत मजदुरले कामको सिलसिलामा मेसिन चलाउँदा दुर्घटना हुन गै दाहिने हात गुमाउनु पयो । यसरी अपाङ्ग भै सकेपछि निजबाट कार्य गराउन सम्भव नहुने देखेपछि उक्त कारखानाले निजलाई नियमानुसार थप सुविधा दिई रोजगारीबाट अवकाश दियो । यसरी रोजगारीको नोक्सानी Job loss भए बापत प्राप्त गरिने क्षतिपूर्ति Retrenchment amount लाई आयकर प्रयोजनको लागि आयमा समावेश गर्नु पर्दछ ।
६. अवकाश भुक्तानी र रोजगारदाताले सो कर्मचारीको लागि अवकाश कोषमा जम्मा गरेको रकम समेतका अवकाश योगदान,
“अवकाश भुक्तानी” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिले अवकाश लिएको अवस्थामा निजलाई दिईने भुक्तानी वा प्राकृतिक व्यक्तिको मृत्यु भएको अवस्थामा निजको आश्रितलाई दिईने भुक्तानी जनाउँछ भने रोजगारीका क्रममा रोजगारीको सेवा शर्त अनुसार कर्मचारी अवकाश हुँदाका अवस्थामा भुक्तानी प्राप्त हुने गरी रोजगारदाताले कर्मचारीको निमित्त अवकाश कोषमा जम्मा गरिदिएको रकमलाई रोजगारदाताले गरेको अवकाश योगदान भनिन्छ ।
७. रोजगारीका सम्बन्धमा गरिएका अन्य भुक्तानी,
रोजगारदाताले रोजगारकर्तालाई रोजगारीको सम्बन्धमा गरिएका माथि उल्लेख गरिएका बाहेक पनि अन्य भुक्तानी, जस्तै Holiday Trip, Shopping जस्ता व्यक्तिगत खर्चका भुक्तानीलाई समेत रोजगारीको आयमा समावेश गर्नु पर्दछ ।
८. परिच्छेद ६ (कर लेखाङ्कन समय) वा परिच्छेद ७ (रकमहरूको परिमाणीकरण, बाँडफाड र चारित्रीकरण) बमोजिम समावेश गरिनु पर्ने अन्य रकमहरू ।
- ८.१ रोजगारीको आयको कर लेखाङ्कन गर्ने तरिका र समय :
रोजगारीको आयको कर लेखाङ्कन ऐनको दफा २२ को उप दफा (१) तथा (२) बमोजिम निम्नानुसार गरिनु पर्दछ :-
(१) कुनै व्यक्तिले कहिले कुनै आय प्राप्त गर्छ वा कुनै खर्च गर्छ भन्ने कुराको निर्धारण यस ऐनको अधीनमा रही लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अनुरूप हुनेछ ।
(२) प्राकृतिक व्यक्तिले निजको रोजगारी तथा लगानीबाट प्राप्त हुने आयको गणना गर्दा कर प्रयोजनको लागि नगद आधारमा लेखाङ्कन गर्नु पर्नेछ ।
- ८.२ रोजगारी आयमा समावेश गरिने सुविधा तथा परिमाणीकरण :
ऐनको दफा २७ ले रोजगारकर्ताले रोजगारदाताबाट प्राप्त गर्ने सुविधाहरूलाई मौद्रिक रूपमा यकिन गरी सोही अनुसार रोजगारकर्ताको आयमा समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ ।
- ८.२.१ कुनै एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिलाई सम्पत्ति हस्तान्तरण गरी गरिएको भुक्तानीको हकमा हस्तान्तरित सम्पत्तिको बजार मूल्य वरावरको रकम ।

उदाहरण: मानौं, ABC Travel Agency Pvt. Ltd. मा कार्यरत प्रबन्ध निर्देशक श्री हरिप्रकाश श्रेष्ठलाई निजको संस्था प्रति इमान्दारिताको कदर गर्दै Toyota Jeep सञ्चालक समितिले निर्णय गरी हस्तान्तरण गर्‍यो । यस अवस्थामा निजको इमान्दारिताको कदर स्वरूपको भुक्तानी सम्पत्तिको हस्तान्तरणबाट भएको हुँदा उक्त Jeep को बजार मूल्य बराबरको रकम निजको पारिश्रमिक आयमा समावेश गर्नु पर्दछ ।

८.२.२ देहायका कुरा उपलब्ध गराएवापत भएको भुक्तानीको लागि तोकिए बमोजिम निर्धारण हुने रकम वा रकम निर्धारण गर्ने व्यवस्था नगरिएकोमा सामान्यतया फाइदाको मूल्य बराबरको रकम:

(क) निजी प्रयोजनको सवारी साधन सम्बन्धी व्यवस्था

कर्मचारी वा कामदार वा मासिक रूपमा पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने अन्य कुनै व्यक्तिलाई पूर्ण वा आंशिक रूपमा निजी प्रयोजनका लागि प्रयोग भएको वा प्रयोगको लागि उपलब्ध भएको सवारी साधनको लागि कुनै आय वर्षको लागि निजले खाईपाई आएको तलबको शून्य दशमलव पाँच प्रतिशतले हुने रकमलाई निजले प्राप्त गरेको भुक्तानी सरह मानी पारिश्रमिक आयमा समावेश गरिनेछ । तर, यी देखि बाहेक अन्य हिताधिकारीका हकमा सवारीसाधनको प्रचलित बजार मूल्यको वार्षिक एक प्रतिशतले हुने रकमलाई निजले प्राप्त गरेको भुक्तानी सरह मानी पारिश्रमिक आयमा समावेश गरिनेछ ।

यस प्रयोजनको लागि “सवारी साधन” भन्नाले मोटर, कार, जीप र यस्तै किसिमको अन्य सवारी साधन सम्भन्नु पर्छ । उपरोक्त सवारी साधन बाहेक साईकल, मोटरसाईकल, कर्मचारीहरू लाई संयुक्त रूपमा उपलब्ध गराइएको बस सुविधा जस्ता सवारी साधन भने “सवारी साधन सुविधामा” समावेश हुने छैन ।

उदाहरण: मानौं, कुनै कर्मचारीलाई उसको रोजगारदाताले निजी तथा व्यवसायिक कामको लागि एउटा कार उपलब्ध गराएको रहेछ । निज कर्मचारीको अन्य सुविधा तथा आम्दानी बाहेक वार्षिक तलब (ग्रेड सहित) रु. १,८०,००० रहेछ । निजलाई सवारी साधन प्रयोग गरेवापत रु. १,८०,००० को ०.५ प्रतिशतका दरले हुने रु. ९०० भुक्तानी दिए सरह मानी निजको पारिश्रमिक आयमा समावेश गर्नुपर्दछ ।

(ख) निजी प्रयोजनको भवन सम्बन्धी व्यवस्था

कर्मचारी वा कामदार वा मासिक रूपमा पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने अन्य कुनै व्यक्तिका लागि निजी प्रयोजनका लागि प्रयोग भएको वा प्रयोगका लागि उपलब्ध भएको भवनका लागि कुनै आय वर्षको लागि निजले खाईपाई आएको तलबको दुई प्रतिशतले हुने रकमलाई निजले प्राप्त गरेको भुक्तानी सरह मानी पारिश्रमिक आयमा समावेश गरिनेछ । तर, यी बाहेकका व्यक्तिलाई भवन उपलब्ध गराएको भए भाडामा लिएको भए भाडा रकमको र भाडा तिर्नु नपर्ने भए प्रचलित भाडा रकमको पच्चिस प्रतिशतले हुने रकम निजले प्राप्त गरेको भुक्तानी सरह मानी पारिश्रमिक आयमा समावेश गरिनेछ ।

कार्यालयमा कार्यरत गार्ड तथा मेसेन्जर वा पियन जस्ता कर्मचारीहरूको लागि अफिसमानै सुरक्षाका दृष्टिकोणले वासस्थान उपलब्ध गराइएको अवस्थामा यस्तो वासस्थानको उपलब्धता, निजको सुविधा नभै कार्यालयको सुरक्षार्थ बसेको अवस्थामा भने निजको पारिश्रमिक आयमा वासस्थान उपलब्ध गराए वापत तलबको २ प्रतिशतले हुने रकम समावेश गर्नु पर्दैन ।

उदाहरण: मानौं, कुनै कर्मचारीलाई उसको रोजगारदाताले बस्नका लागि क्वाटर उपलब्ध गराएको रहेछ । निज कर्मचारीको अन्य सुविधा तथा आम्दानी बाहेक वार्षिक तलब (ग्रेड सहित) रु. १,८०,००० रहेछ । निजलाई भवन उपलब्ध भए वापत वापत रु. १,८०,००० को २ प्रतिशतका दरले हुने रु. ३६०० भुक्तानी दिए सरह मानी निजको पारिश्रमिक आयमा समावेश गर्नुपर्दछ ।

(ग) देहायका कुरा उपलब्ध गराएवापत भुक्तानी दिने व्यक्तिले गरेको खर्चबाट भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको योगदान कटाई बाँकी हुन आएको रकम :-

- १) घरको रेखदेखकर्ता, भान्छे, सवारी चालक, माली वा अन्य घरेलु सहायकको सेवा,
- २) कुनै खाना, जलपान वा मनोरञ्जन, वा
- ३) भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको निवासस्थानमा जडान गरिएको धारा, विजुली, टेलिफोन जस्ता सेवाहरु,

(घ) कुनै आय वर्षमा भुक्तानी प्राप्त गर्नु पर्ने कुनै व्यक्तिले ऋण वापत तिरेको व्याज प्रचलित व्याज दर अनुसार तिर्नु पर्ने व्याज रकमभन्दा कम भएमा सो कम भएजति रकम

उदाहरण: मानौं, कुनै व्यक्तिलाई रु. १००,००० वार्षिक ४% का दरले व्याज तिर्ने गरी कुनै कर्जा उपलब्ध गराएको रहेछ र प्रचलित व्याजदर ८% रहेछ भने फरक दर ४% का हिसाबले हुने रकम रु.४,००० सो कर्मचारीले प्राप्त गरेको व्याज सहूलियतका रूपमा गणना गरि रोजगारीको आयमा समावेश गरिन्छ ।

(ङ) माथी (क), (ख), (ग) र (घ) मा उल्लेखित भुक्तानी बाहेक अन्य भुक्तानीको सम्बन्धमा भुक्तानी पाउने व्यक्तिको सट्टा तेश्रो व्यक्तिले भुक्तानी पाएमा सामान्यतया पाउने फाइदाको मूल्य वरावरको रकम ।

उदाहरण: मानौं, बोल्ड किड प्रा. लि. मा कार्यरत हरीप्रसादका छोरा Kinder World भन्ने स्कूलमा पढ्ने गरेको रहेछ । उक्त स्कूलको मासिक फि वापत हुने रकम रु. १०,०००/- सो प्रा.लि.ले सिधै सोही स्कूललाई भुक्तानी गर्ने गरेको रहेछ । यस्तो भुक्तानी रकम कर्मचारीलाई अप्रत्यक्ष रूपमा रोजगारदाताले सुविधा उपलब्ध गराएको मानी निज हरीप्रसादको पारिश्रमिक आय निर्धारण गर्दा समावेश गर्नु पर्दछ । तसर्थ अप्रत्यक्ष रूपमा तेश्रो व्यक्तिले अर्थात Kinder World ले उक्त भुक्तानी पाएको भएता पनि हरीप्रसादलाई फाइदा भएको हुँदा सो रकमलाई निजको आय मानिन्छ ।

(च) अप्रत्यक्ष भुक्तानीहरु :

कुनै व्यक्तिले भुक्तानीकर्ता वा निजसंग सम्बद्ध व्यक्तिले गरेको भुक्तानीबाट अप्रत्यक्षरूपले फाइदा लिएमा वा भुक्तानी प्राप्त गर्ने अन्य व्यक्ति तोककोमा विभागले लिखित रूपमा सूचना जारी गरेर त्यस्तो फाइदा लिने वा त्यस्तो अन्य व्यक्ति तोकने व्यक्तिलाई नै सो भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको रूपमा मान्न सक्नेछ ।

उदाहरण: मानौं, हरीप्रसाद सरकारी सेवाबाट सेवा निवृत्त कर्मचारी रहेछन् । निजले आफुले पाउने पेन्सन भिन्न भई बसेकी श्रीमतीले भुक्तानी पाउने बन्दोबस्त गरेका रहेछन् । यसरी निजले भुक्तानी पाउन अन्य व्यक्ति तोकको भएतापनि विभागले लिखित रूपमा सूचना जारी गरेर त्यस्तो फाइदा लिने व्यक्ति अर्थात निजको श्रीमती वा त्यस्तो अन्य व्यक्ति तोकने व्यक्ति अर्थात निजलाई नै सो भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको रूपमा मान्न सक्नेछ ।

रोजगारीको आयमा समावेश नगरिने आयहरु

ऐनको दफा ८ को उपदफा (३) बमोजिम कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले रोजगारीबाट प्राप्त गरेको पारिश्रमिक आयको गणना गर्दा देहायका कुराहरु समावेश गर्नु पर्ने छैन :-

१. आयकर ऐन २०५८ को दफा १० बमोजिम छुट पाउने रकम र अन्तिम रूपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी,

(क) ऐनको दफा १० मा उल्लेख भए अनुसार छुट पाउने रकमहरु:

- नेपाल सरकार र कुनै विदेशी राष्ट्र वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाको बीचमा भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सन्धिमा उल्लेख भएबमोजिम कर छुटको सुविधा पाउने कुनै व्यक्तिले प्राप्त गरेको कर छुटको रकम,
- विदेशी राष्ट्रको सरकारी सेवामा रोजगारी गरेबापत कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले प्राप्त गरेको रकम,
तर,
(१) सो व्यक्ति रोजगारी गरेको कारणले मात्र वासिन्दा वा गैर वासिन्दा भएको हुनुपर्नेछ,
र
(२) सो राष्ट्रको सरकारी कोषबाट त्यस्ता रकमहरू भुक्तानी गरिएको हुनु पर्नेछ ।
- रोजगारीको कारणले मात्र नेपालको वासिन्दा भएको गैर नेपाली नागरिक प्राकृतिक व्यक्ति वा निजको निकटस्थ परिवारको सदस्यले विदेशी राष्ट्रको सरकारी कोषबाट प्राप्त गरेका रकम,
- कर तिर्नु नपर्ने शर्तमा नेपाल सरकारको सेवामा नियुक्त भएका गैर नेपाली नागरिकले प्राप्त गरेको रकम,
- नेपाल सरकारबाट विधवा, वृद्ध वा अपाङ्ग व्यक्तिलाई दिइने भत्ता,
- विदेशी राष्ट्रको सेना वा प्रहरी सेवाबाट अवकाश प्राप्त गरेको नेपाली नागरिकले सो राष्ट्रको सरकारी कोषबाट प्राप्त गरेको निवृत्तिभरण बापतको रकम ।

(ख) अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी:

अन्तिम रुपमा कर कट्टी गरी प्राप्त गरिएको आयलाई रोजगारीको आय गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्दैन । ऐनको दफा ९२ मा अन्तिम रुपमा अग्रिम कर कट्टी हुने भुक्तानीहरूको रुपमा निम्न भुक्तानीहरूलाई तोकिएको छ :

- वासिन्दा कम्पनीले भुक्तानी गरेको लाभांश ।
- व्यवसाय संचालन गरिरहेको बाहेक अन्य प्राकृतिक व्यक्तिलाई नेपालमा स्रोत भएको जग्गा वा घर र सोसंग गासिएका जडानहरू र उपकरणहरू बापत भुक्तानी गरेको भाडा ।
- वासिन्दा व्यक्तिले लगानी बीमा बापत भुक्तानी गरेको लाभ ।
- वासिन्दा व्यक्तिले तिरेको स्वीकृत नलिएको अवकाश कोषको हित बापत भुक्तानी गरेको लाभ ।
- वासिन्दा बैंक, वित्तीय संस्था वा ऋणपत्र जारी गर्ने अन्य कुनै निकाय वा प्रचलित कानून बमोजिम सूचिकृत भएका कम्पनीले भुक्तानी दिएको देहाय बमोजिम व्याज ।
  - नेपालमा स्रोत भएको र व्यवसाय संचालनसंग सम्बन्धित नभएको प्राकृतिक व्यक्तिलाई भुक्तानी गरेको व्याज,
  - कर छुट पाउने संस्थालाई भुक्तानी गरेको व्याज ।
- नेपाल सरकार वा स्वीकृत अवकाश कोष वा स्वीकृत नलिएको अवकाश कोषबाट भुक्तानी गरिएको अवकाश भुक्तानीहरू समेत सबै प्रकारका अवकाश भुक्तानीहरू (नियमित रुपमा भुक्तानी हुने निवृत्तिभरण बाहेक) ।
- बैठक भत्ता, पटके रुपमा अध्यापन गराए बापतको भुक्तानी ।

- (ग) समान शर्तमा सबै कर्मचारीलाई उपलब्ध हुने गरी रोजगारदाताबाट कार्यस्थलमा कर्मचारीलाई उपलब्ध गराइएका खाना तथा खाजा,
- (घ) कुनै कर्मचारीले गरेको देहायका खर्चको फछ्छ्योर्ट वा सोधभर्ना :-
- (१) सो खर्चले रोजगारदाताको व्यवसाय प्रयोजन पूरा गरेमा, वा
- (२) प्राकृतिक व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट हुने आयको गणनामा छूट भएको वा छूट हुने खर्च ।
- प्राकृतिक व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट हुने आयको गणनामा छूट भएको वा छूट हुने खर्च भन्नाले त्यस्ता प्राकृतिक व्यक्तिको व्यवसाय संग सम्बन्धित तालिम खर्च प्राकृतिक व्यक्तिको व्यवसायको सन्दर्भमा आयको गणनामा छूट भएको खर्च भएकोले रोजगारीको आय गणनामा समावेश गर्नु पर्दैन । त्यसैगरी व्यवसायसंग सम्बन्धित आवतजावत खर्च अफिसको कार (Office car) वा पूलको गाडी चढ्दाको भुक्तानी तथा काम गर्दाको समयमा मात्र लगाउने लुगाको भुक्तानी पनि रोजगारीको आय गणनामा समावेश गर्नु पर्दैन ।
- (ङ) हिसाब किताब राख्न अव्यावहारिक वा प्रशासनिक रूपले कठिन हुने तोकिए बमोजिमको साना रकमको भुक्तानी ।
- यस प्रयोजनका लागि साना रकमको भुक्तानी भन्नाले चिया खर्च, स्टेशनरी, बक्सिस, पुरस्कार, आपत्कालिन औषधोपचार तथा विभागले तोकिएका यस्तै प्रकारका भुक्तानी बापत भुक्तानीकर्ताले एक पटकमा पाँचसय रुपैयाँ सम्म भुक्तानीलाई समावेश गरेको छ ।

रोजगारीको आयमा छूट हुने रकमहरु

१. अवकाश कोषमा गरिएको योगदान
- ऐनको दफा ६३(२) अनुसार प्राकृतिक व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा स्वीकृत अवकाश कोषमा गरेको अवकाश योगदान आयबाट घटाई पाउन दावी गर्न सक्नेछ । तर, रु. ३ लाख वा आफ्नो निर्धारणयोग्य आय (रोजगारीबाट भएको कुल आय) को एक तिहाईमा जुन घटी हुन्छ सो रकममा ननघाई, आफ्नो आयबाट घटाई पाउन दावी गर्नसक्नेछ । स्वीकृति प्राप्त नगरेका अवकाश कोषमा गरेको योगदान भने आयबाट घटाई पाउन दावी गर्न पाउदैन ।
२. चन्दा खर्च :
- आय कर ऐन २०५८ को दफा १२ अनुसार चन्दा बापत खर्च गरिएको रकमलाई निम्नानुसार छुट दावी गर्न सकिने ब्यबस्था गरिएको छ :
- (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा आफ्नो कर योग्य आय गणना गर्दा यस दफाको प्रयोजनको लागि विभागबाट स्वीकृत प्राप्त कर छुट पाउने संस्थालाई चन्दा उपहार दिएको रकम घटाउने दावी गर्न सक्ने छ । तर, कुनै आय वर्षमा घटाउन पाउने चन्दा खर्च एक लाख रुपैया वा सो व्यक्तिको सो वर्षको समायोजित कर योग्य आयको ५ प्रतिशत मध्ये जुन घटी हुन्छ सोभन्दा बढि हुने छैन ।
- कुनै खास अवस्थामा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिएको कुनै कार्यको लागि कुनै व्यक्तिले खर्च गरेको वा चन्दा दिएको रकम सो व्यक्तिको आय निर्धारण गर्दा खर्च बापत पूर्ण वा आंशिक रूपमा कट्टी गर्न पाउने गरी तोक्न सक्ने छ । यस्तो अवस्थामा माथि उल्लेखित सिमा लागु हुदैन ।
- पारिश्रमिक आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि समायोजित कर योग्य आय भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति वा रोजगारकर्ताले रोजगारदाताबाट प्राप्त गरेको रोजगारीको क्रममा प्राप्त गरेको नगद

जिन्सी तथा सुविधाको कूल रकमलाई निर्धारण योग्य आय भनिन्छ जसबाट अवकाश कोषमा योगदान गरेको रकम घटाइ बाँकी रहेको रकमलाई समायोजित कर योग्य आय भनिन्छ ।

३. विमा प्रिमियम :

कुनै बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिले लगानी बीमा गरेको रहेछ भने सो वापत भुक्तानी गरेको प्रिमियम वा बिस हजार रुपैयाँ मा जुन घटी हुन्छ सो रकम करयोग्य आयबाट घटाई पाउन दावी गर्न सक्नेछ । यस्तो विमा प्रिमियम गैर बासिन्दा लगानी विमा कम्पनीलाई भुक्तानी गरेको भएतापनि खर्च छुट दावी गर्न बन्देज हुने छैन

४. दुर्गम क्षेत्र सुविधा :

नेपाल सरकारले तोकेको दुर्गम क्षेत्रमा कार्यरत प्राकृतिक व्यक्तिको दुर्गम भत्ता वापत तोकिए बमोजिम बढीमा तीसहजार रुपैयाँ सम्म करयोग्य आयबाट घटाई पाउन दावी गर्न सक्नेछ ।

दुर्गम भत्ताको सीमा: प्राकृतिक व्यक्तिको कर नलाग्ने सीमामा थप हुने दुर्गम भत्ता वापतको रकम देहाय बमोजिम तोकिएको छ ।

१. “क” वर्गका क्षेत्रमा रु. ३०,००० (तीस हजार)
२. “ख” वर्गका क्षेत्रमा रु. २४,००० (चौबीस हजार)
३. “ग” वर्गका क्षेत्रमा रु. १८,००० (अठार हजार)
४. “घ” वर्गका क्षेत्रमा रु. १२,००० (बाह्र हजार)
५. “ङ” वर्गका क्षेत्रमा रु. ६,००० (छ हजार)

५. दम्पती :

आयकर ऐन २०५८ बमोजिम “प्राकृतिक व्यक्ति” भन्नाले एउटै प्राकृतिक व्यक्तिको रुपमा मानिने गरी दफा ५० बमोजिम छनौट भएको दम्पति समेतलाई जनाउँछ ।

ऐनको दफा ५०(१) बमोजिम बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्ति र सो व्यक्तिको बासिन्दा पति वा पत्नी दुवैले लिखित सूचना दिएर कुनै खास आय वर्षमा कर प्रयोजनको लागि एउटै प्राकृतिक व्यक्तिको रुपमा मानिने गरी छनौट गर्न सक्नेछन् । यसरी छनौट गर्ने दम्पती मध्ये पति वा पत्नीले सो वर्षमा बुझाउनु पर्ने करको लागि एक अर्कोप्रति संयुक्त रुपमा र छुट्टाछुट्टै रुपमा जिम्मेवार हुनेछन् भन्ने व्यवस्था ऐनको दफा ५०(२) ले गरेको छ । यसरी दम्पती हुन छनौट गरेको आय वर्षमा पति पत्नी दुवैको कर योग्य आय समाबेस गरी आय कायम गर्नु पर्दछ र दम्पतीले पाउने कर नलाग्ने सीमा सम्म करको गणना गर्दा घटाउन पाउनेछन् । ऐनको दफा ५०(३) मा आश्रितलाई भरण पोषण गर्नु पर्ने बासिन्दा विधवा वा विधूरलाई समेत दम्पति सरह मानिने व्यवस्था गरेको छ ।

६. औषधि उपचार वापत कर मिलान (Medical Tax Credit)

कुनै प्राकृतिक बासिन्दा व्यक्तिले निजको लागि आफै वा अन्य कुनै व्यक्ति मार्फत गरेको स्वीकृत औषधि उपचार खर्चको लागि कुनै आय वर्षमा औषधि उपचार वापत कर मिलान गर्न दावी गर्न पाउँछ । कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिको औषधि उपचार वापत कर मिलानको रकम स्वीकृत औषधि उपचार खर्च रकमको पन्ध्र प्रतिशतको दरले हुने रकममा विगत वर्षमा मिलान हुन नसकेको कुनै रकम भए सोसमेत जोडी गणना गर्नु पर्नेछ ।

तर, कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिबाट दावी गरिएको औषधि उपचार वापत कर मिलान रकम रु. ७५० भन्दा बढी हुने छैन । यसरी सिमा भन्दा बढी भएको खर्च वा कर दायित्व रु. ७५० भन्दा कम भएको अवस्थामा यस्तो रकम आगामी वर्षमा सारी दावी गर्न सकिनेछ । यस्तो दावी योग्य रकम अनन्त काल सम्म दावी गरी मिलान गर्न पाईन्छ ।

यस प्रयोजनका लागि निम्न औषधी उपचार खर्चलाई स्वीकृत औषधी उपचार खर्च मानिने व्यवस्था छ:-

- (क) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले स्वास्थ्य विमा बापत भुक्तानी गरेको विमा प्रिमियम,
 (ख) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिलाई मान्यता प्राप्त अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, स्वास्थ्य केन्द्र वा चिकित्सकले उपचार गर्दा लागेको औषधी लगायतका बिल बमोजिमको रकम ।

तर देहायका खर्चहरू स्वीकृत औषधी उपचार खर्च मानिने छैनन् :-

- क. सौन्दर्य सल्यचिकित्सा (कष्पेटिक सर्जरी) मा भएको खर्च, र
 ख. स्वास्थ्य विमाबाट क्षतिपूर्ति प्राप्त भएको हद सम्म मान्यता प्राप्त अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, स्वास्थ्य केन्द्र वा चिकित्सकले उपचार गर्दा लागेको औषधी लगायतका बिल बमोजिमको रकम ।

उदाहरण: मानौं, कुनै व्यक्तिको एक आर्थिक वर्षमा स्वीकृत औषधि उपचारको निमित्त रु. १०,००० खर्च भएको रहेछ । ऐनमा तोकिए बमोजिम उक्त व्यक्तिले सो वर्ष औषधि उपचार खर्चको १५ प्रतिशतले हुने रकम रु. १५०० मध्ये रु. ७५० सोही वर्ष आफ्नो कर दायित्वबाट घटाउन पाउनेछ र बाँकी रु. ७५० आगामी वर्ष(हरू)मा आफ्नो कर दायित्वबाट घटाउन पाउनेछ । यदि निजको कर दायित्व रु. ७५० भन्दा कम भएमा पनि यो सुविधा उपयोग गरी बाँकी हुन आउने रकम अर्कोबर्षको लागि सार्न सक्ने छन् ।

रोजगारी आयको गणनामा छुट हुने अन्य रकमहरू

आयकर ऐनको अनुसूची १ उल्लेख भए बमोजिम पारिश्रमिक लगायत अन्य आय हुने प्राकृतिक व्यक्तिलाई आयकरमा निम्नानुसारको छुट हुने व्यवस्था छ ।

१. एक प्रतिशत मात्र कर लाग्ने सिमा: प्राकृतिक व्यक्तिको रु. १६०,००० सम्म र दम्पतिको रु. २००,००० सम्मको करयोग्य आयमा १ प्रतिशत मात्र कर लाग्दछ ।
२. नेपालका विदेशस्थित कुटनैतिक नियोगमा कार्यरत कर्मचारीले वैदेशिक भत्ताको पचहत्तर प्रतिशत रकम करयोग्य आयबाट घटाउन पाउछ ।
३. निवृत्तिभरण आय भएमा माथी नं. १ मा उल्लेखित रकमको २५ प्रतिशत रकम करयोग्य आयबाट घटाउन सक्दछ । तर, यसरी घटाउन पाउने रकम निवृत्तिभरण आय भन्दा बढी हुने छैन ।
४. अपाङ्ग व्यक्तिको हकमा माथी नं. १ मा उल्लेखित रकमको ५० प्रतिशत रकम करयोग्य आयबाट घटाउन सक्दछ ।
५. वासिन्दा प्राकृतिक व्यक्ति पारिश्रमिक आय मात्र आर्जन गर्ने महिला रहेछ भने त्यस्तो प्राकृतिक व्यक्तिले तिर्नुपर्ने कर रकममा दशप्रतिशत छुट हुन्छ ।

रोजगारी आय हुने प्राकृतिक व्यक्तिमा लाग्ने करको दर

आयकर ऐन २०५८ को अनुसूचि १ बमोजिम प्राकृतिक व्यक्तिको लागि निम्नानुसारको दरले कर लाग्दछ:

विवरण (आर्थिक वर्ष २०६६/६७ को लागि)	करको दर
(क) व्यक्तिलाई रु. १६०,००० सम्म दम्पतिलाई रु. २,००,००० सम्म	१ प्रतिशतले
(ख) थप रु. १,००,००० सम्म	१५ प्रतिशतले
(ग) बाँकी रकममा	२५ प्रतिशतले
निवृत्तिभरण आय भएमा करयोग्य आयबाट घटाउन पाउने रकम व्यक्तिलाई रु. ४०,००० सम्म दम्पतिलाई रु. ५०,००० सम्म	
अपाङ्ग व्यक्तिको हकमा करयोग्य आयबाट घटाउन पाउने रकम व्यक्तिलाई रु. ८०,००० सम्म दम्पतिलाई रु. १,००,००० सम्म	
गैर वासिन्दालाई करमा छुट नहुने र करको दर २५ प्रतिशत लाग्ने	

वासिन्दा व्यक्तिको रोजगारीको आयको श्रोतमा कर कट्टी दर

वासिन्दा व्यक्तिले रोजगारीको आयको श्रोतमा ऐनको ८७, ८८ र ८९ बमोजिम गरिनु पर्ने कर कट्टीका दर समष्टिगतमा तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

आकर्षित हुने दफा	अग्रिम कर कट्टी हुने भुक्तानी	अग्रिम कर कट्टीको दर	अन्तिम हुने/नहुने
दफा ८७ (१)	रोजगारीको आय (पारिश्रमिक)	दम्पति/व्यक्तिको लागि अनुसूची १ मा तोकिएको दरले	सामान्यतया हुने
दफा ८८(१) ९२(१)(ज)	वैठक भत्ता, पढाईको रूपमा गरिएको अध्यापन गराए वापतको भुक्तानी	१५ प्रतिशत	हुने
दफा ८८(१)(१) दफा ९२(१)(छ)	नेपाल सरकार वा स्वीकृत अवकाश कोषबाट भएको अवकाश भुक्तानी बाट रु. ५,००,००० वा ५० प्रतिशत मध्ये जुन बढी हुन्छ सो घटाई बाँकी रहने भुक्तानीमा	५ प्रतिशत	हुने (नियमित रूपमा भुक्तानी हुने पेन्सन बाहेक)
दफा ८८(२)ख दफा ९२(१)(ग)	लगानी विमाको लाभ	५ प्रतिशत	हुने
दफा ८८(२)ग दफा ९२(१)(घ)	स्वीकृत नलिएको अवकाश कोषबाट लाभको भुक्तानी	५ प्रतिशत	हुने
दफा ८८(४)(क१)	पत्रपत्रिकामा प्रकाशित लेख रचना वापतको भुक्तानी र प्रश्नपत्र तयार गरे वापत तथा उत्तर पुस्तिका जांच गरे वापतको भुक्तानी	कर कट्टी गर्नु नपर्ने, भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिले आयमा समावेश गर्नु पर्ने	

श्रोतमा कर कट्टी एवं दाखिला संबन्धी ब्यबस्था

- (१) प्रत्येक वासिन्दा रोजगारदाताले रोजगारीबाट कुनै कर्मचारी वा कामदारले प्राप्त गरेको आयको गणना गर्दा समावेश गरिने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा श्रोतमानै कर कट्टी गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसरी गरिएको कर कट्टी रकम एवं विवरण महिना समाप्त भएको १५ दिन भित्र संबन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा जम्मा गर्नु पर्दछ ।
- (२) कर्मचारीको वार्षिक पारिश्रमिकमा लाग्ने करको गणना गर्दा यदि कर्मचारी वर्षभरी नै काम गर्ने निश्चित रहेछ भने निजले सो वर्ष प्राप्त गर्ने कूल पारिश्रमिकमा करको गणना गर्नु पर्दछ । यदि कुनै कर्मचारी सो वर्षको बीचमा नियुक्ति भएको भए वा कुनै कर्मचारीले सो वर्षको बीचमा अवकाश पाउने निश्चित भएमा जति अवधिको निजले पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने हो सोहि अवधिको पारिश्रमिकमा करको गणना गरी सोहि अवधिको कर दायित्व रकमलाई भाग गरि मासिक रूपमा कर कट्टी गर्नु पर्दछ ।
- (३) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्ति (एजेण्ट) ले विभागले तोकेको तरिका र ढाँचामा श्रोतमा कर कट्टी गरिएको विवरण तथा कट्टी गरिएको रकम वा कर कट्टी गरिएको मानिएको रकम प्रत्येक महिना समाप्त भएको मितिले १५ गते भित्र विभागमा दाखिला गर्नु पर्दछ । उक्त विवरण १५ दिन भित्र पेश नगरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई विवरण पेश गर्नु पर्ने मितिबाट यस्तो विवरण दाखिला नभएको मितिसम्मको प्रत्येक महिना र महिनाको भागको लागि अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने कर रकमको वार्षिक डेढ प्रतिशतका दरले हुने रकम शुल्क लाग्नेछ र कर दाखिला नगरेमा दाखिला गर्न बाँकी रहेको रकममा यसरी कर दाखिला गर्न बाँकी रहेको अवधिभरको लागि सो व्यक्तिलाई प्रत्येक महिना र महिनाको भागमा सामान्य व्याजदर (वार्षिक दश प्रतिशत) ले व्याज लाग्नेछ ।

- (४) बासिन्दा रोजगारदाताले अग्रिम कर कट्टी हुने व्यक्तिलाई कर कट्टीको विवरण खुल्ने गरी विभागले तोकेको ढाँचामा कर कट्टीको प्रमाण पत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । रोजगारदाताले अग्रिम कर कट्टी प्रमाणपत्र देहाय बमोजिम प्रदान गर्नु पर्नेछ :
- (क) सो प्रमाणपत्र सो आय वर्षमा सो कर्मचारी बहाल रहेको अवधिभरको लागि मात्र हुनेछ ।
- (ख) सो प्रमाणपत्र सो वर्ष समाप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र उपलब्ध गराई सक्नुपर्नेछ वा सो वर्षमा सो कर्मचारीले सो अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिकोमा रोजगारी गर्न छोडेको भए सो रोजगारी छोडेको मितिले तीस दिनभित्र सो प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

उदाहरण

लालकृष्ण राई गुल्मीको सदरमुकाम तमघास (ड वर्ग) मा रहेको नेपाल बैंक लिमिटेडमा कार्यरत रहेछन् र निजले आफु कार्यरत रहेको बैंकबाट निम्नानुसारको तलब तथा सुविधा पाउने गरेका रहेछन् ।

१. तलब प्रति महिना : रू. ४५,०००
२. दशैं खर्च : रू. ४५,०००
३. शैक्षिक भत्ता प्रति महिना : रू. ३,०००
४. महंगी भत्ता प्रति महिना : रू. ५,०००
५. बोनस : रू. ४५,०००
६. निजलाई एउटा कार पनि सुविधा स्वरूप दिईएको रहेछ ।
७. निज कार्यालयको क्वाटरमा बस्दा रहेछन् ।
८. बैंकले तलबको १० प्रतिशतका दरले कट्टा गरी शत प्रतिशत रकम थप गरी कर्मचारी संचय कोषमा जम्मा गर्ने गरेको रहेछ र बैंकले नागरिक लगानी कोषमा समेत प्रति महिना २०,००० का दरले निजको तलबबाट कट्टा गरी जम्मा गर्ने गरेको रहेछ ।
९. निजले जेष्ठ महिनामा घरविदा वापत एक महिनाको तलब पनि प्राप्त गरेका रहेछन् ।
१०. निजले नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कोशी बाढी पिडितका लागि चन्दा दिन आग्रह गरे अनुसार रू. १०,००० चन्दा दिएका रहेछन् ।
११. निजले रू. ३०,००० जीवन विमा वापतको प्रिमियम नेपाल विमा संस्थानलाई तिरेका रहेछन् ।
१२. निजले फाल्गुण महिनामा विरामी परी त्रि.वि. शिक्षण अस्पतालमा भर्ना भई उपचार गराउंदा रू. ४०,००० खर्च गरेका रहेछन् ।
१३. निज कर प्रयोजनका लागि दम्पती छनौट गरेका अपाङ्ग व्यक्ति रहेछन् ।

लालकृष्ण राईको करयोग्य आय तथा करको गणना निम्नानुसार हुनेछ :

विवरण	रकम (रू.)
तलब (४५,००० X १२)	५,४०,०००
दशैं खर्च	४५,०००
शैक्षिक भत्ता (३,००० X १२)	३६,०००
महंगी भत्ता (५,००० X १२)	६०,०००
बोनस	४५,०००
गाडि सुविधा (५,४०,००० को ०.५ प्रतिशत)	२,७००
आवास सुविधा (५,४०,००० को २ प्रतिशत)	१०,८००
घरविदा वापत प्राप्त रकम	४५,०००
अवकाश कोषमा योगदान (४५,००० को १० प्रतिशत X १२)	५४,०००
कुल रोजगारी आय (निर्धारणयोग्य आय)	८,३८,५००
छुट रकमहरू	
चन्दा खर्च	१०,०००
छुट पाउने अवकाश योगदान :	२,७९,५००
रोजगारदाताबाट संचयकोषमा	रू. ५४,०००
रोजगार कर्ताबाट संचयकोषमा	रू. ५४,०००
रोजगारकर्ताबाट ना.ल. कोषमा (२०,०००X१२)	रू. २,४०,०००
वास्तविक अवकाश योगदान	रू. ३,४८,०००

अधिकतम सिमा निर्धारणयोग्य आयको एक तिहाई (निर्धारण योग्य आयको एक तिहाई वा रू. ३००,००० वा वास्तविक योगदान जुन घटी हुन्छ)	रू. ३,००,००० रू. २,७९,५००	
जीवन विमा प्रिमियम (रू. ३०,००० मध्ये रू. २०,००० मात्र)		२०,०००
अपाङ्ग सुविधा (रू. २,००,००० को ५० प्रतिशत) (रोजगारकर्ता निवृत्तीभरण समेत पाउने भएमा निवृत्तिभरण वापत पाउने रकममा नबढ्ने गरी २५ प्रतिशत समेत कटौती गरी करयोग्य आय गणना गर्ने)		१,००,०००
दुर्गम सुविधा (ड वर्ग)		६,०००
करयोग्य आय (कर गणनाका लागि)		४,२३,०००
करको गणना		
रू. २,००,००० सम्म १ प्रतिशतले कर लाग्ने		२,०००
रू. १,००,००० मा १५ प्रतिशतले कर लाग्ने		१५,०००
बाँकी रू. १,२३,००० का २५ प्रतिशतले कर लाग्ने		३०,७५०
जम्मा कर रकम		४७,७५०
न्यून: औषधि खर्च मिलान (औषधि उपचार खर्च रू. ४०,००० को १५ प्रतिशतले हुने ६,००० मध्ये यस वर्ष दावी रू. ७५० र बाँकी रू. ५,२५० आगामी वर्षहरूमा दावी मिलान गर्न सक्ने)		७५०
जम्मा कर दायित्व		४७,०००

नोट: यदि रोजगारकर्ता महिला रहिछन् भने जम्मा कर दायित्व रू. ४७,७५० को १० प्रतिशतले हुने
रू. ४,७७५ छुट भई बाँकी हुने रू. ४२,९७५ बाट औषधी खर्च मिलान रू. ७५० घटाउँदा
बाँकी हुन आउने रू. ४२,२२५ जम्मा कर दायित्व हुन आउँछ ।

उदाहरण

हरि प्रसाद काफ्ले नेपाल बैंक लिमिटेडमा २०४४ साल वैशाख १ गते सहायक स्तरमा नियुक्त भएका रहेछन् । निज २०६३ साल जेष्ठ १ गते सेवाबाट निवृत्त भए । निवृत्त हुंदाका अवस्थामा निजले निम्नानुसारका रकम प्राप्त गरेका रहेछन् ।

(१) संचय कोष २०५८ साल चैत्र १८ गतेसम्म साँवा	४,००,०००/-
(२) संचय कोष २०५८ साल चैत्र १९ गते देखि २०६३ वैशाख मसान्त सम्मको साँवा	८,००,०००/-
(३) संचय कोष २०५८ साल चैत्र १८ गतेसम्म ब्याज	१,५०,०००/-
(४) संचय कोष २०५८ साल चैत्र १९ गते देखि २०६३ वैशाख मसान्त सम्मको ब्याज	१,५०,०००/-
संचयकोष वापत जम्मा प्राप्त गर्ने रकम रू.	१५,००,०००/-

आयकर नियमावली २०५९ को नियम २० को उपनियम (६ क) अनुसार निजको कर छुट हुने रकमको गणना निम्नानुसार गर्नु पर्दछ ।

ऐन लागु हुनुभन्दा पूर्वको संचयकोष सावाँ	४,००,०००/-
ऐन लागु हुनुभन्दा पूर्वको संचयकोष ब्याज	१,५०,०००/-
छुट हुने संचय कोष रकम रू.	५,५०,०००/-

ऐन लागु भएसकै पश्चातको अवकाश भुक्तानीको गणना निम्नानुसार गर्नुपर्दछ ।

ऐन लागु पश्चातको संचयकोष (अवकाश कोष) रकम	८,००,०००/-
ऐन लागु पश्चात संचयकोष (अवकाश कोष) मा ब्याज	१,५०,०००/-
जम्मा संचय कोष रकम रू.	९,५०,०००/-

कर्मचारी संचय कोष स्विकृत अवकाश कोष भएको हुनाले सो कोषबाट गरिने भुक्तानीलाई कर प्रयोजनको लागि निम्नानुसार गणना गर्नुपर्दछ ।

ऐन लागु भए पश्चात स्वीकृत अवकाश कोषबाट प्राप्त कुल रकम	९,५०,०००/-
--	------------

ऐनको दफा ६५ को उपदफा (१) खण्ड (ख) अनुसार अधिकतम सिमा ५,००,०००/-

ऐनको दफा ६५ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) अनुसार लाभ गणना गर्दा भूक्तानी रकमको ५०% वा ५,००,०००/- मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम घटाउनु पर्दछ, जस अनुसार,

(१) भूक्तानी रकमको ५०% ले हुने रकम रू. ४,७५,०००/-

(२) तोकिएको रकम रू. ५,००,०००/-

ऐन लागु भैसके पश्चात स्वीकृत अवकाश कोषबाट जम्मा रू. ९,५०,०००/- भूक्तानी प्राप्त गरेको तर ऐनको दफा ६५ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) अनुसार लाभ गणना गर्दा रू. ५,००,०००/- छुट पाउने भएकोले सो कट्टा गरि बाँकी रू. ४,५०,०००/- मा ऐनको दफा ८८ को उपदफा (१.१) बमोजिम पाँच प्रतिशतका दरले कर कट्टा गरी सो अवकाश कोषले बाँकी रकम निजलाई भूक्तानी दिनु पर्दछ।